

BOGDAN ZALEWSKI

AP SŁUPSK

KONCEPCJE KIEROWNICTWA
MARYNARKI WOJENNEJ PROWADZENIA
DZIAŁAŃ MORSKICH I OBRONY WYBRZEŻA
W LATACH II WOJNY ŚWIATOWEJ

W przeciwieństwie do wojsk lądowych i lotnictwa, które po klęsce wrześniowej odbudowane zostały we Francji, Polska Marynarka Wojenna (PMW) była jedynym oddziałem zbrojnym utrzymującym współpracę bojową z aliantami bez przerwy operacyjnej. Nastąpiło to w wyniku wcześniejszych umów, jakie zawarte zostały między Kierownictwem Marynarki Wojennej (KMW) i Admiralicją Brytyjską, dotyczących przejścia do portów brytyjskich części floty polskiej, jeszcze przed wybuchem wojny. Wykonując plan „Peking”, trzy kontrtorpedowce pod dowództwem kmdra por. Romana Stankiewicza (OORP „Błyskawica”, „Grom” i „Burza”) opuściły redę portu gdyńskiego 30 sierpnia 1939 r. o godzinie 14.15 i 1 września po południu weszły do szkockiego portu Leith koło Edynburga¹. Dołączenie do tego zespołu dwóch okrętów podwodnych – ORP „Wilk” 20 września i ORP „Orzeł” 14 października – oraz dwóch okrętów szkolnych – OORP „Wilja” i „Iskra”, które wybuch wojny zastał w portach francuskiego Maroka, spowodowało utworzenie 18 listopada 1939 r. tzw. Oddziału PMW w Wielkiej Brytanii o stanie 943 osób, w tym 70 oficerów, 69 podchorążych oraz 804 podoficerów i marynarzy².

Poza utrzymywaniem ciągłości walki z Niemcami okręty floty wojennej były jedynym wolnym terytorium państwa polskiego. Na doniosłość tego faktu wskazywał 4 czerwca 1942 r. Naczelnny Wódz i premier rządu polskiego gen. Władysław Sikorski podczas pobytu na pokładzie ORP „Kujawiak”: „Pamiętam i zawsze będę pamiętał, że była taka chwila najcięższa dla Polski, kiedy Wy byliście jedynym zbrojnym

¹ Zdaniem J.W. Dyskanta operacja „Peking” była najtrafniejszą decyzją polskich władz wojskowych. J.W. Dyskant, *Polska Marynarka Wojenna w II wojnie światowej. Wnioski i doświadczenia z działań bojowych*, Wojskowy Przegląd Historyczny 1996, nr 1, s. 21.

² B. Wroński, *Działalność Polskiej Marynarki Wojennej w czasie wojny 1939-1945*, [w:] *Marynarka Wojenna. Dokumenty i opracowania*, Londyn 1968, s. 101-102.

- organizacji walki artyleryjskiej małych zespołów sił nawodnych oraz wsparcia ogniowego operacji desantowych na szczeblu taktycznym i operacyjnym;
- organizacji i metod zwalczania okrętów podwodnych oraz strzelań torpedowych z okrętów podwodnych⁶⁹;
- obycia nautycznego i nawigacyjnego na zróżnicowanych akwenach walki morskiej⁷⁰.

Kierownictwo Marynarki Wojennej wyciągnęło jeszcze jeden wniosek, dotyczący zorganizowania powojennej PMW na podobieństwo brytyjskiej Royal Navy, ale był on w nowej rzeczywistości politycznej niemożliwy do realizacji. Należy jednak podkreślić, że dążenie całego personelu polskiej floty wojennej do jak najlepszego wykonywania postawionych zadań taktycznych i operacyjnych⁷¹ oraz opracowywanie różnego rodzaju propozycji dotyczących organizacji i wykorzystania sił morskich, a zwłaszcza zapewnienia bezpieczeństwa na Bałtyku, wynikało z powszechnego przeświadczenia, że jest to jedyna słuszna droga budowy Polski silnej na morzu. Wejście Polski w orbitę wpływów radzieckich kładło w tej kwestii kres wszelkim zamierzeniom rządu londyńskiego i jego sił zbrojnych.

Summary

The Navy Command's conceptions of the sea operations and coastal defense execution in the years of the Second World War

The article presents the overview of Polish naval policy concerning the role of navy in the sea operations and coastal defense. The authors of this policy were both officers of Polish Navy in Great Britain and publicists specializing in naval forces issue. Most of their ideas concerned the state and role of Polish Navy after the end of war on the Baltic Sea, especially the restoration of German military power and alliance with the Royal Navy. There were also ideas of "broad access to Baltic for Poland" and full control over Baltic straits and Killonia Channel. It was believed that only by building strong position of Poland on sea could guarantee the security on Baltic.

⁶⁹ Podczas walk na Morzu Śródziemnym załogi polskich okrętów podwodnych wypracowały własną metodę strzelań torpedowych po powierzchni wody. Zob. B. Romanowski, *Torpeda w celu...*, s. 398-400.

⁷⁰ J.W. Dyskant, *Polska Marynarka Wojenna...*, s. 32.

⁷¹ Działalność PMW w latach II wojny światowej została wysoko oceniona przez aliantów, a historyk brytyjski Brian Tunstall napisał: „Ze wszystkich flot Narodów Zjednoczonych żadna nie walczyła lepiej w warunkach najwyższych trudności operacyjnych niż Polska Marynarka Wojenna”. W walkach tych poniesiono następujące straty: zabitych lub zmarłych z ran – 23 oficerów oraz 414 podoficerów i marynarzy. S.M. Piaskowski, *Kroniki Polskiej Marynarki Wojennej...*, t. 3, s. 228, tab. 17; J. Pertek, *Mala flota wielka duchem...*, s. 512-573.